

INOVACIJA

Povezovanje trajnostnih elementov destinacije v celovit turistični produkt

Radlje ob Dravi: Kjer se srečata lepota in trajnost.

PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA ZA ŠPORT, KULTURO, TURIZEM IN MLADINO RADLJE ON DRAVI

Javni zavod za šport, kulturo, turizem in mladino Radlje ob Dravi, deluje kot dinamično središče, ki združuje in spodbuja razvoj na področjih športa, kulture, turizma, večgeneracijskih programov in socialnovarstvenih programov v lokalni skupnosti. Ustanovljen z namenom krepitev in promocije bogate kulturne dediščine, športne identitete, turistične privlačnosti, večgeneracijske ustvarjalnosti in socialne vključenosti, zavod služi kot ključni akter pri oblikovanju in izvajanju strategij za razvoj in izboljšanje kakovosti življenja v Občini Radlje ob Dravi.

S širokim spektrom dejavnosti, od organizacije kulturnih in športnih dogodkov, upravljanjem turistične infrastrukture in znamenitosti, do podpore večgeneracijskim projektom in iniciativam, zavod igra centralno vlogo v spodbujanju skupnostnega duha in medsebojnega sodelovanja. Zavod ne upravlja samo z javno infrastrukturo, kot so športni objekti, kulturni centri in turistične točke, ampak tudi aktivno sodeluje z lokalnimi društvi, organizacijami in posamezniki, vse s ciljem, da bi zagotovil pestro in dostopno ponudbo dejavnosti za vse generacije.

V ospredju njegovega poslanstva je trajnostni razvoj, pri čemer posebno pozornost namenja ohranjanju naravnih in kulturnih virov ter spodbujanju zdravega in aktivnega načina življenja. S tem, ko združuje različne sektorje in spodbuja inovacije, Javni zavod ŠKTM Radlje ob Dravi prispeva k vitalnosti in dinamičnosti lokalne skupnosti, hkrati pa utira pot k trajnostni prihodnosti.

KRATKA PREDSTAVITEV INOVACIJE

Inovacija postavlja nov mejnik v trajnostnem turizmu, združujoč ekološko infrastrukturo z mrežo lokalnih ponudnikov in zelenih turističnih paketov ter produktov. Ta celoviti pristop ne le izboljšuje življenje skupnosti in varuje naravo, ampak Radlje ob Dravi postavlja kot primer odličnosti v trajnostnem turizmu na globalni ravni ter dodatno krepi zavezo k ohranjanju narave in spodbujanju trajnostnega načina življenja.

PODROČJE, KI GA NASLAVLJA

Globalna prizadevanja za trajnostni turizem so vse bolj v ospredju, a iskanje rešitev, ki bi celostno zajemale vse sektorje in dimenzije trajnosti, predstavlja velik izziv. Običajne pobude so omejene na posamezne segmente, kot so ekološki hoteli, zelena mobilnost ali ohranjanje naravnih habitatov, pri čemer mnoge ne uspejo zajeti celotne slike trajnostnega razvoja. Zaradi tega ostajajo emisije toplogrednih plinov visoke, negativni vplivi na naravne vire, kot so voda in biotska raznovrstnost, naraščajo, lokalne skupnosti pa se soočajo z izgubo identitete, kar spodbuja beg možganov in povzroča demografske izzive. To pogosto vodi do opuščanja kmetijskih površin, oslabiljene samozadostnosti lokalnih skupnosti in večje odvisnosti turizma od uvoza. Obstaja torej očitna potreba po novih, inovativnih pristopih, ki bi presegli trenutne omejitve trajnostne tranzicije.

V tem kontekstu predstavlja inovacija v Radljah ob Dravi izjemno rešitev, ki z integracijo infrastrukture, kot sta prvi biološki bazen Vodni park Radlje in Center sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ter mreženjem lokalnih ponudnikov, razvija trajnostna turistična doživetja. Ti pristopi ne le naslavlajo ključne izzive, kot so družbena identiteta, beg možganov, gospodarska samozadostnost in povečanje dodane vrednosti turizma, ampak tudi omogočajo, da Radlje ob Dravi postanejo model za trajnostni turizem na lokalni, državni in mednarodni ravni.

Inovacija izboljšuje kakovost življenja v lokalni skupnosti, varuje naravne in kulturne vire ter vzpostavlja trdne temelje za mednarodno sodelovanje in izmenjavo znanj na področju trajnostnega turizma. S spodbujanjem trajnostnega razmišljanja in delovanja tako med turisti kot lokalno skupnostjo inovacija postavlja Radlje ob Dravi kot primer odličnosti v trajnostnem turizmu.

Projekt poudarja pomen vključevanja lokalnih ponudnikov in njihovega sodelovanja v trajnostnih praksah, kar krepi lokalno identiteto in ekonomski razvoj, hkrati pa zagotavlja avtentične izkušnje za obiskovalce, ki iščejo stik z naravo in kulturo. Razvoj zelenih turističnih doživetij, ki obiskovalcem omogočajo trajnostno raziskovanje naravnih lepot območja, kot so kolesarjenje po urejenih poteh in izobraževalni programi o trajnostnem upravljanju z gozdovi, predstavlja holistični pristop k turizmu z neposrednimi pozitivnimi trajnostnimi učinki.

Z vzpostavitvijo Radelj ob Dravi kot živega laboratorija za trajnostne prakse in inovacije, projekt prinaša neprecenljivo vrednost v smislu izobraževanja in ozaveščanja javnosti o pomembnosti trajnostnega življenja. Ta pristop ne le da postavlja Radlje na zemljevid kot destinacijo za odgovorne popotnike, ampak tudi pomembno prispeva k doseganju globalnih ciljev trajnostnega razvoja. S tem inovacija dokazuje, da je možno doseči ravnovesje med ohranjanjem narave, zadovoljevanjem potreb skupnosti in zagotavljanjem edinstvenih ter obogatitvenih izkušenj za obiskovalce, kar Radlje ob Dravi postavlja kot zgled trajnostnega razvoja in turizma.

PODROBEN OPIS IN DODANA VREDNOST

Inovacija predstavlja pionirski pristop k trajnostnemu turizmu, ki presega tradicionalne metode z združevanjem naprednih tehnologij in inovativnih praks. Poudarek je na sinergiji med infrastrukturo, lokalno identiteto, gospodarstvom, kulturo in turizmom, s čimer se oblikuje holistični model trajnosti. Inovacija temelji na povezovanju različnih trajnostnih elementov v celoviti turistični produkt. **Infrastruktura:** Prvi biološki bazen v Sloveniji in Dom gozdne kulture, ki predstavlja novo turistično, gospodarsko, izobraževalno in trajnostno pridobitev za vse generacije. Infrastrukturo bodo še nadgradili z izgradnjo »Aktivariuma« – trajnostnega večgeneracijskega naravnega parka ter z obnovo Dvorca, ki bo postal tehnološko najnaprednejša kulturno-turistična točka. **Sodelovanje z lokalnim gospodarstvom:** Povezali so lokalne ponudnike in vzpostavili projekt »Naša tržnica«, ki povezuje preko 30 lokalnih ponudnikov in omogoča nakup lokalnih izdelkov in pridelkov. Enostaven, hiter in zanesljiv nakup iz lokalnega okolja pa bodo skupaj s partnerjem, zavodom Radela, nadgradili še z vzpostavitvijo lokalne trgovine »Polna špajza«. **Turistični paketi in produkti ter partnerstva na področju trajnostne mobilnosti:** del inovacije predstavlja tudi razvoj turističnih paketov in produktov, ki sledijo zeleno-modrim načelom in jih razvijajo s pomočjo strateških partnerjev. Takšen primer je sodelovanje Slovenskimi železnicami in Nomago s katerima so razvili model okolju prijaznega prihoda v Radlje ob Dravi. Model združuje prihod z vlakom in izposajo e-koles. Naslednje partnerstvo so razvili s podjetjem Toyota s katerim so organizirali »e-shuttle prevoz« na dogodke v sklopu Radljevanje. To partnerstvo so nadgradili z uporabo treh hibridnih vozil, katere uporabljajo za izvajanje socialno-varstvenih storitev. Ta inovacija predstavlja "living lab skupnost", kjer se s pomočjo aktivne udeležbe lokalne skupnosti spodbuja nenehno inoviranje, kar vodi k brezogljičnemu turizmu z visoko dodano vrednostjo. Trajnostnim načelom sledijo tudi s številnimi manjšimi projekti, kot so: hortikultura ureditev ulic, sajenje medovitih rastlin, postavitvijo hotela za žuželke, ureditev krožišča »Prosilva«, ki je konceptualno zasnovano kot trajnostni gozd. Konkurenca, kot so Kranjska Gora z gozdnim wellnessom, Bohinj z lokalnimi dobaviteljskimi verigami in druga prizorišča s kolesarsko infrastrukturo, sicer ponuja elemente trajnostnega turizma, vendar Radlje ob Dravi izstopajo s celovitim pristopom, ki integrira turizem in lokalno okolje na inovativen način. Projekt, ki ga podpira multidisciplinarni tim strokovnjakov s področij gozdarstva, turizma, antropologije in trajnostnega razvoja, vzpostavlja Radlje ob Dravi kot živ laboratorij, ki služi kot primer za razvoj turizma v drugih okoljih.

GOSPODARSKI IN DRUŽBENI UČINKI

Inovacija v Radljah ob Dravi predstavlja prelomno strategijo za trajnostni turizem, ki se osredotoča na sinergijo najnaprednejših tehnologij in inovativnih pristopov za povezovanje športa, kulture in turizma z lokalnimi skupnostmi. Ta pristop ne le spodbuja trajnostni turizem, ampak tudi utrjuje povezavo z lokalnimi skupnostmi, kar je prispevalo k opaznemu porastu obiska destinacije. Ta trend ne samo da izboljšuje prepoznavnost

in podobo lokalne skupnosti, ampak tudi krepi lokalno gospodarstvo z odpiranjem novih delovnih mest, dviguje lokalno identiteto in preprečuje demografske izzive.

Za razvoj infrastrukture in novih turističnih storitev so od leta 2014 namenili okoli 2.000.000 EUR (vključuje izgradnjo Vodnega parka, Doma gozdne kulture, razvojni projekti), od tega okoli 110.000 EUR v letu 2023, kar potrjuje zavezanost k trajnostnemu razvoju. Ciljajo na ekološko ozaveščene turiste in lokalno skupnost, ki iščejo izkušnje v sozvočju z naravo. Kot nišni akter v trajnostnem turizmu v Sloveniji, zaznavajo povečano zanimanje za območje, ki obeta dolgoročne pozitivne gospodarske učinke.

V prvem letu učinkovanja inovacije, le-ta že kaže prve pozitivne učinke. Med drugim so tako prodali že preko 5000 vstopnic za dogodke v sklopu festivala Radljevanje, e-kolesa si je v prvi, testni sezoni, kljub poplavam, ki so onemogočile delovanje Vodnega parka izposodilo preko 100 uporabnikov. Vodni park pa od začetka obratovanja, v letu 2015, na sezono obišče povprečno 12.000 kopalcev. S vzpostavitvijo Naše tržnice se je povečala prodaja več kot tridesetim malim, lokalnim ponudnikom.

Pričakovano bo inovacija letno prinašala vsaj 15% rast turističnih prihodov, kar predstavlja 10% več od organske rasti turizma (povprečno 5%). Ta rast bo neposredno vplivala na podobno rast turistične takse, ustvarila povprečno 5 novih delovnih mest na leto in prispevala k 3% demografski rasti okolja. Pričakujemo tudi konkretne pozitivne učinke za dvig zadovoljstva s kakovostjo bivanjskega okolja, krepitev lokalne identitete in pripadnosti lokalni skupnosti.

Ciljne skupine inovacije obsegajo lokalno prebivalstvo s priložnostmi za ekonomsko in družbeno vključevanje; mednarodne turiste, predvsem iz segmentov Raziskovalci in Družabniki (STO, 2018), ki pretežno prihajajo iz bližnjih turističnih trgov. Med pomembne porabnike inovacije štejemo tudi druge lokalne skupnosti in s turizmom povezane organizacije, ki že kažejo zanimanje za naš model kot primer dobre prakse.

Z vztrajnim izboljševanjem turistične ponudbe, sodelovanjem z različnimi partnerji in vzgojo lokalnega prebivalstva v duhu trajnosti, inovacija ne le oblikuje Radlje ob Dravi kot zeleno destinacijo, ampak tudi kot primer, kako turizem lahko služi kot katalizator trajnostnega razvoja. Naša predanost trajnostnemu turizmu obljublja dolgotrajne pozitivne učinke za vse vpletene.

TRAJNOSTNI IN OKOLJSKI UČINKI

Projekt v Radljah ob Dravi predstavlja prelomno inovacijo v trajnostnem turizmu, ki z integracijo najnaprednejših tehnologij in inovativnih metod oblikuje celovit ekosistem. Uspešno združuje šport, kulturo, turizem ter socialne in mladinske projekte na trajnosten način. To so dosegli s pomočjo infrastrukturnih projektov kot sta Vodni Park Radlje, prvi biološki bazen v Sloveniji, ki ponuja naravno čiščenje vode brez kemikalij, in Center sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki promovira sonaravno upravljanje z gozdovi.

Od uvajanja inovacije so zabeležili 24% (domači 40%, tuji 200%) povprečno rast turističnega obiska in 17% povprečno rast nočitev (domači 41%, tuji 200%). To je neposredno vplivalo na rast prihodkov iz turizma in okrepilo lokalno gospodarstvo. Ocenjujejo, da so z uvedbo inovacije ustvarili okoli 30 novih delovnih mest in izboljšali pogoje za 60 obstoječih, kar je izboljšalo kakovost življenja lokalnega prebivalstva in zmanjšalo stopnjo brezposelnosti za 7% in v povprečju dosegali 2% rast stopnje zaposlenosti prebivalstva. Priseljevanje se je povečalo za 3%, kar prispeva k obvladovanju demografskih izzivov in spodbuja gospodarsko ter socialno revitalizacijo območja.

Okoljski učinki projekta so izjemni. Z načeli krožnega gospodarstva, uporabo lokalnih materialov, spodbujanjem recikliranja in ponovne uporabe ter minimizacijo odpadkov so bistveno zmanjšali ogljični odtis. Obseg odpadkov na prebivalca uspešno obvladujemo na ravni 20% pod slovenskim povprečjem. Energetska učinkovitost in uporaba obnovljivih virov energije v naših projektih zmanjšujeta emisije toplogrednih plinov, prispevata k ohranjanju naravnih virov in izboljšujeta okoljsko trajnost.

Inovacija ne le spodbuja varčevanje z energijo in viri, ampak tudi krepi družbeno kohezijo, ekonomsko stabilnost lokalne skupnosti in zagotavlja zelena delovna mesta. S tem prispevajo k trajnostni prihodnosti Radlje ob Dravi, saj razvijajo nove veščine in kompetence ter spodbujamo trajnostne prakse.

Projekt deluje kot katalizator za prehod na trajnostne življenjske sloge in ima dolgoročne pozitivne učinke tako na lokalno kot globalno okolje. Kot model za druge destinacije neprestano iščejo načine za izboljšanje operacij in povečanje pozitivnega vpliva na okolje, spodbujamo industrijo k sprejetju trajnostnih praks. Z zavedanjem, da je trajnostni razvoj neprekinjen proces, si prizadevajo za širjenje njihovega pristopa in deljenje znanja z drugimi skupnostmi, da bi skupaj dosegli trajnostne cilje.

Z pristopom ne le oblikujejo Občino Radlje ob Dravi kot zeleno destinacijo, ampak tudi postavljajo standard za integracijo trajnosti v vse aspekte lokalnega razvoja. Prepričani so, da bo njihova zavezanost trajnostnemu turizmu prinesla dolgoročne pozitivne učinke za vse deležnike in postavila Radlje ob Dravi kot vzorčni primer, kako lahko turizem služi kot katalizator trajnostnega razvoja družbe.

ŠIRŠI DRUŽBENI UČINKI

Inovacija v Radljah ob Dravi uvaja nov pristop k trajnostnemu turizmu, združujoč najnaprednejše tehnologije in inovativne metode s športom, kulturo in turizmom. Glavni družbeni učinki vključujejo ekološko odgovornost, gospodarski napredek in povečano družbeno vključenost.

Razvoj turističnih paketov, kot so "Z vlakom na kopanje" in izposoja e-koles, spodbuja trajnostno mobilnost med obiskovalci, hkrati pa sodelovanje z lokalnimi ponudniki krepi gospodarstvo. Festival Radljevanje združuje kulturo z ekološkimi načeli, postavljajoč našo skupnost kot vzor trajnostnega razvoja.

Ta celoviti pristop ne samo izboljšuje življenje lokalne skupnosti in varuje okolje, temveč služi kot inspiracija za trajnostno usmerjene skupnosti po vsem svetu in dokazuje, da je mogoče z inovacijami spodbujati gospodarski razvoj ob hkratnem spoštovanju narave.

Pripravili:

Dejan Glazer

Rok Šarman

Andraž Plošnik

Tonja Rojnič

Emil Juvan

Javni zavod ŠKTM Radlje ob Dravi

Direktor

Gregor Likar, prof.